

»Vstani zjutraj s svitom in zvečer pojdi k počitku z mrakom!« Tako je tudi ravnala vedno in je bila nevoljna, ako tudi drugi nismo tako storili. Vsako jutro je šla v cerkev k maši; seveda, dokler sem bil doma, moral sem iti tudi jaz vsak dan ž njo, razven ob hudem zimskem mrazu. Zjutraj, ko se je oblekla, pokleknila je na klop k peči in je molila; takrat smo morali drugi vstajati. Potem je šla v hlev pogledat k živini; ako nisem še bil po koncu takrat, ko se je vrnila, vzela je odejo raz mene, in hočeš nočeš, moral sem vstati. Dejala je vedno, da je tisti človek najbolj len, ki čaka, da ga solnce na postelji obsije. Potem se je pripravila za v cerkev. Ko je bila dobra, odprla je svojo veliko škrinjo in je vzela iz nje molek, mašno knjigo z debelimi črkami in starim tiskom, dalje robec, da je vanj zavila knjigo, in potem je še vzela naočnike, ki jih je imela v usnjatih nožnicah. Po poti, ako ni imela tovarišije, je molila. V cerkvi je imela svoj sedež.

Čez dan je imela opravila vedno polne roke. Dokler je bila še pri moči, krmila je goved in praseta, pozneje pa samo perjad.

V soboto, ko je odzvonilo delopust, pripravljala se je za nedeljo. Najprvo je dela v red svoje lase, potem je osnažila obuvalo; ko je storila to, umila se je, potem je pa še jedenkrat pogledala, ali je kakšno silno delo, da se ne sme odložiti. Ko je videla, da je vse pospravljeno, šla je zgodaj k počitku. Ob nedeljah je šla največkrat k dvema mašama; vselej, predno je odšla, dejala je onim, ki so doma ostali: »Dobro varujte! Bog z vami in sv. Florijan!«

Popoldne je bila največkrat sama doma, med tem, ko so šli drugi k nauku. Ko je v cerkev odzvonilo, vzela je tudi ona knjigo, največkrat »Dufhno

Pafho«, sedla je za mizo, nataknila rmeno okovane naočnike ter je brala toliko časa, da so se vrnili iz cerkve. V poletnem času, ako je vreme dopuščalo, šla je babica po nauku na polje, da je videla, kako uspeva setev.

Po zimi je predla . . .

Preprosto in zadovoljno je živela moja babica.

Takrat, ko sem bival pri njej, bil sem tudi jaz srečen in zadovoljen.

IV. Materina smrt.

Po soparnem dnevu je prišla temna, viharna noč. V hiši, sredi vasi, sedeli smo jaz, moja babica in teta. Na postelji je ležala moja mati. Mirno je ležala na trdem ležišču; veli roki je imela skleneni na prsih; dihala je počasi in težko; obraz je bil bled in upadel, oči pa globoko udrte pod čelo. Na očeh njenih je ležal mrak, a v duši njeni je bilo jasno. Čutila je, da so ji ure že štete. Pričakovala je smrti mirno in udano.

Babica je sedela na stolu — hčeri na strani, jaz sem sedel na klopi, teta pa pri peči. Nobeden si ni upal govoriti. Tesno mi je bilo pri srcu. Čulo se je le materino dihanje in pa počasni tik-tak na steni. Sedaj sem pogledal bolno mater, sedaj skrbno babico in sedaj zopet teto, ki se je hudo borila s spancem; reva že mnogo nočij ni zatisnila očesa. Svetilka je brlela ob koncu vzglavja ter je s svojo slabo svetlobo mračno razsvetljevala sobo. Čudno je bilo v sobi . . .

Zunaj je tulil veter okoli hišnih oglov ter vršel po drevju. Časih je butnil na večna vrata, časih zopet na okna, da so kaj neprijetno zašklepetala. Zdelo se mi je, da hoče priti v sobo in tudi tu kaj prevrniti. Bilo me je groza.

Pogledaval sem vedno na uro, niso-li kazalci zastali; še le večkratni pogled me je prepričal, da se premikajo počasi.

Veter je tulil silneje in silneje ter je močnejše in krepkejše potresal okna. Babica je tiho molila. Ura je kazala blizu polnoči. Sedaj se pa začuje turoben, mrkel glas izpred hiše. Babica se strese, obledi ter reče žalostnim glasom: »Skovir!« Teta zaplače. Jaz nisem znal, kaj to pomeni. Zrl sem babico. Ona me milo pogleda in reče: »France, mati bode umrla!« Silno sem se prestrašil. Tega nisem nikakor mogel verjeti, da bi umrla moja mati, katero sem imel tako malo časa; to se mi ni zdelo možno.

»Da, da, umrla bodem, umrla kmalu«, reče nenavadno glasno moja mati. »Umrla bodem težko. Ko bi njega ne imela«, in pokazala je z onemoglo roko na-me, »umrla bi lahko; a sedaj, ko ga zapuščam nedoraslega, nepreskrbljenega, umiram težko.«

Zopet je bilo tiho v sobi. Zunaj se je začul drugič turobni skovirjev glas. Glasneje je zaplakala babica, glasneje teta, a jaz nisem jokal; neznosna bol mi je hotela raznesti srce. »Kmalu bodem končala pot življenja ter prestala bol in trpljenje!« dé zopet moja mati. »Mati, bosega in razstrganega vam zapuščam svojega sina . . . Lepo vas prosim, mati, skrbite zanj, da bode pošten, ter da se kaj nauči!« »Ti France«, reče proti meni, »slušaj mater!« Stopil sem k postelji, sklonil sem se k materi, da me je prekrizala. »Z Bogom sin, z Bogom mati in sestra!« Napa-

dale so jo smrtne težave. Po obrazu in rokah ji je lil mrzel pot. Babica odpre staro skrinjo, vzame iz nje blagoslovljeno mrtvaško svečo in blagoslovljeni molek, iz omarice vzame vodo sv. treh kraljev in raz steno sname sv. razpelo. Prične moliti rožni venec. S teto sva odgovarjala. Zunaj je tulil veter ter nam tako delal noč še strašnejšo in žalostnejšo. Ko odmolimo rožni venec, molimo še litanije za umirajoče. Babica mi dá v roko svečo, sama je pa kropila umirajočo mater ter ji stiskala sv. razpelo v roko.

Zunaj glasno zauka skovir. Vsi trije pogledamo h kratu umirajočo mater. Dve svetli solzi sta ji prilezli iz očíj na lice . . .

Sedaj pa zatuli veter, udari z vso silo na okno, da se odpre in mrzli piš pogasi sveči. Bili smo v temi. Oj, kako me je bilo groza! Babica poišče žveplenke ter naredi počasi luč. Pogledamo zopet vsi trije mater . . . a ona je bila takrat že pred božjim sodnikom. Morda je smrtni angelj prišel skozi okno ter pritisnil svoji ledeni ustnici na materino čelo, da se je njena duša laglje ločila od telesa. Sedaj so se mi pa udrle solze po licih. Nisem vpil, nisem vil rok in pulil las, a bilo mi je vendar grozno hudo.

Ne vem, kdaj sem nehal plakati, a ko se vzbudim drugega jutra, bila je moja mati že na mrtvaškem odru.

Tako je umrla moja mati.

One noči ne morem zabiti, a tudi onega groznega, mrtvaškega ptiča skovirja ne . . . Sovražim ga od smrtne noči svoje matere.

